

Handlingsplan 2015

Handlingsplan 2015

Handlingsplan 2015

© 2014 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form
på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7958-790-8

Indhold

Forord	5
2 Dagtilbud for børn	7
3 Grundskole	10
4 Ungdomsuddannelse	13
5 Videregående uddannelse	16
6 Voksen- og efteruddannelse	19
7 Tværgående projekter	22
8 Netværk	25
9 Oversigt over projekter	28

Forord

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har hermed glæden af at kunne præsentere sin handlingsplan for 2015. Handlingsplanen er behandlet i EVA's bestyrelse og repræsentantskab. Handlingsplanen beskriver instituttets arbejdsprogram for det kommende år, og har til formål at give EVA's interessenter samt skoler, institutioner og andre interesserede et indblik i kommende projekter og den sammenhæng, de indgår i.

EVA sætter projekter i gang på såvel dagtilbudsområdet som alle uddannelsesniveauer fra grundskole over ungdomsuddannelse og videregående uddannelse til voksen- og efteruddannelse. På universitetsområdet sætter EVA projekter i gang for andet år i træk.

Det tværgående perspektiv

Som et institut, der dækker hele uddannelsessystemet, har EVA mulighed for at igangsætte evalueringer, analyser og undersøgelser, der skaber ny viden om snitflader og overgange mellem og på tværs af uddannelsesområderne. Det er en vigtig prioritering for EVA, at instituttets handlingsplan for 2015 indeholder projekter, der går på tværs.

En særlig opgave i de kommende år er at følge de store reformer, der skal implementeres på de områder, EVA beskæftiger sig med. EVA vil fra 2015 bl.a. følge implementeringen af reformen af pædagoguddannelsen, og herunder de styrkede specialiseringer på uddannelsen. Se kapitel 6 for at læse mere om EVA's tværgående projekter.

Fornyet fokus på kvantitative metoder og effekt

EVA anvender i evalueringer og undersøgelser både kvalitative og kvantitative metoder. I slutningen af 2014 lancerer EVA et Center for kvantitative studier, der har til formål at samle og styrke EVA's kvantitative metodeberedskab, herunder arbejdet med effektstudier.

I handlingsplanen for 2015 kan EVA's satsning på effektstudier fx ses i projekterne "Effekten af sprogvurderinger for treårige" og "Effekt af lederuddannelse". Læs mere om Center for kvantitative studier på www.eva.dk.

EVA kommer helt tæt på undervisningen

Handlingsplanen for 2015 prioriterer dels kvantitative metoder, dels har den et klart fokus på at komme helt tæt på den gode undervisning – det der virker og giver kvalitet i hverdagen. EVA har derfor de sidste par år opgraderet medarbejdernes metodiske kompetencer i observationsstudier. EVA's medarbejdere gennemfører projekter helt tæt på praksis med henblik på at levere viden om, hvad der kan gøre god undervisning endnu bedre. I 2014 gennemførte EVA et omfattende projekt om den gode undervisning på mellemtrinnet i grundskolen. I 2015 bruger vi projektet som afsæt for en række formidlingsaktiver til sektoren.

EVA leverer viden, der kan anvendes i praksis

Sidst, men ikke mindst, prioriterer EVA at igangsætte aktiviteter, der bidrager til konkret udvikling og kapacitetsopbygning i praksis. Det vil sige, at EVA anvender mange ressourcer på at formidle den viden, der frembringes i de konkrete projekter til de professionelle, som kan drage nytte af vores resultater i deres arbejde i dagtilbud og på uddannelsesinstitutioner. I 2015 vil der således være afsat midler under handlingsplanen til at gennemføre en række aktiviteter for og med kommuner, dagtilbud, skoler og uddannelsesinstitutioner, der bidrager til at understøtte praksisudvikling lokalt.

I årets handlingsplan findes en række projekter, der har direkte fokus på at formidle eksisterende forskning og viden i et format, der gør det let omsætteligt til praksis. Det er bl.a. magasinet "Bakspejlet" på dagtilbudsområdet, der formidler forskning til praksisfeltet, og "Undervisning for alle", som er et magasin vi for andet år i træk udgiver på grundskoleområdet. Der har fokus på at bidrage til undervisningen på skolerne. EVA's magasiner udvikles og produceres som princip altid på baggrund af behovsundersøgelser blandt de målgrupper de henvender sig til. Dermed sikrer vi, at EVA leverer viden, som er anvendelig i praksis af fagprofessionelle i hverdagen.

Fælles udvikling er et gennemgående element i handlingsplanen for 2015. For EVA er det afgørende at sikre udvikling af praksis gennem frembringelse af viden som er relevant og anvendelig for de målgrupper, vi henvender os til.

Derfor vil EVA på det videregående uddannelsesområde iværksætte målinger af sektorens medarbejders og leders holdninger til centrale spørgsmål. Formålet er at styrke viden om og forståelse af reformers udmøntning. EVA inviterer derfor studerende, undervisere og ledere på tværs af uddannelsesområder til at indgå i paneler, der på sigt vil kunne bidrage med viden til EVA's projekter og til den offentlige debat.

Ud over de kapacitetsopbyggende aktiviteter, der fremgår af handlingsplanen, har EVA en række kontinuerlige formidlingsaktiviteter i form af gå-hjem-møder, seminarer, samt kursusaktivitet i evalueringsmetode- og design. Aktiviteterne formidles i EVA's elektroniske nyhedsbrev under overskriften "EVA Update", og samtlige tiltag vil også fremgå af instituttets hjemmeside.

EVA har en række faste opgaver for ministerier mv., og derudover gennemfører EVA hvert år mange rekvirerede opgaver og konsulentytelser som indtægtsdækket virksomhed. EVA's rekvirerede opgaver fremgår ikke af handlingsplanen, men interesserede kan læse mere på www.eva.dk.

Bagest i denne handlingsplan findes en aktuel oversigt over projekter fra EVA's handlingsplaner for 2013, 2014 og 2015.

Linda Nielsen
Bestyrelsesformand

Mikkel Haarder
Direktør

2 Dagtilbud for børn

Skandinavisk forskning på dagtilbudsområdet

Nyere forskning viser, at de udviklings- og læringsmuligheder, børn møder i deres dagtilbudsliv, har afgørende betydning for deres senere skolegang og videre uddannelse. Derfor er der kommet øget politisk opmærksomhed på at udvikle kvalitet i dagtilbud og på at basere denne udvikling på solid forskning på området.

Med dette projekt er Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) med til at samle kvalitetsvurderet aktuel forskning i databasen Nordic Base of Early Childhood Education and Care (NB-ECEC). I resumeform bliver valid forskning let tilgængelig for dagtilbudsområdets praktikere og interessenter, som hurtigt kan danne sig et overblik over, hvad der findes af solid viden, som man kan bygge udviklingstiltag på. Desuden vil man tydeligt kunne se, hvilke områder der allerede er forsket i, og hvor der kan være behov for at foretage nye forskningsindsatser.

Ved udgangen af 2014 vil otte års skandinavisk dagtilbudsforskning (2006-13) være kortlagt og vurderet. Dermed vil mere end 400 kvalitetsvurderede, aktuelle studier være tilgængelige i resumeform, og de studier, som er offentligt tilgængelige i elektronisk form, vil kunne downloades direkte af praktikere og andre interessenter.

Skandinaviske dagtilbud bygger i høj grad på en ensartet tilgang til dagtilbudsområdet. Denne ensartethed gør det muligt at drage paralleller inden for skandinavisk dagtilbudsforskning, og projektet medfinansieres derfor af det svenske Skolverket og det norske Utdanningsdirektoratet.

I 2015 vil dagtilbudsforskning publiceret i 2014 blive kortlagt og vurderet af en ekstern aktør og af et skandinavisk forskerpanel. Resultatet vil indgå i NB-ECEC og danne baggrund for EVA's årlige magasin Bakspejlet. Intentionen er, at kortlægning og vurdering samt udvikling og drift af NB-ECEC fortsat sker i et samarbejde med Utdanningsdirektoratet i Norge og Skolverket i Sverige.

Årsmagasinet Bakspejlet

Magasinet Bakspejlet formidler udvalgte forskningsresultater fra den årlige kortlægning og viden om EVA's evalueringer og undersøgelser. Det henvender sig til ledere og pædagogisk personale inden for dagtilbudsområdet.

Magasinet skal øge tilgængeligheden af forskning på det pædagogiske område, så målgruppen nemt kan holde sig fagligt opdateret. Desuden bidrager magasinet med inspiration til udvikling af den pædagogiske praksis og understøtter konkrete tiltag og handlinger.

Formålet med magasinet er at bidrage til en stærkere vidensbaseret af det pædagogiske arbejde på dagtilbudsområdet, da det kan skabe et grundlag for dagtilbud af god kvalitet. Magasinet sendes til alle dagtilbud og øvrige centrale aktører på området og offentliggøres desuden på EVA's hjemmeside.

Vi har løbende givet tematisk adgang til artiklerne fra tidligere års udgaver af Bakspejlet på www.eva.dk. I 2015 vil vi skabe en samlet digital platform for samtlige artikler fra de otte årsgange, som giver nemmere adgang til den viden, man som fx dagtilbudsleder, forvaltningsansat eller studerende søger.

EVA har udgivet Bakspejlet siden 2008, og vi har i alle årene fået en meget positiv respons på magasinet.

Samarbejde mellem forældre og dagtilbud

Det er i dag en udbredt opfattelse, at et tæt samarbejde mellem forældre og dagtilbud spiller en central rolle for børns trivsel, udvikling og læring. Både dagtilbudsloven, manifestet for Ny Nordisk Skole og *Pejlemærker fra Task Force om Fremtidens Dagtilbud* fremhæver vigtigheden af et sådant samarbejde.

Der eksisterer dog meget lidt viden om, med hvilket formål, om hvad og hvordan forældre og dagtilbud samarbejder. EVA ønsker at bidrage med viden på området og igangsætter derfor i 2015 en både kvantitativ og kvalitativ undersøgelse af samarbejdet mellem forældre og dagtilbud, der kan belyse betydningen af samarbejdet.

Den kvantitative undersøgelse afdækker:

- Rammer for samarbejdet: Hvad er formålet med samarbejdet, og hvilke børn, hvilke forældre og hvilket personale indgår i samarbejdet?
- Indhold i samarbejdet: Hvad samarbejdes der om (fx barnets udvikling, inklusion, læring i hjemmet)?
- Organisering af samarbejdet: Hvordan samarbejdes der (ved forældremøder, statussamtaler, forældrecaféer, forældreintra, sms-ordninger m.m.)?

Den kvantitative undersøgelse følges op af kvalitative fokusgruppesamtaler for at få dybtgående viden om udvalgte elementer i afdækningen.

På baggrund af undersøgelsens resultater vurderer EVA, hvilket produkt der er bedst egnet til formidling og inspiration. Målgrupperne for projektet er dagtilbud, forældrebestyrelser og pædagogiske konsulenter. Projektet vil bidrage med konkret viden om samarbejdet, herunder hvilke udfordringer og potentialer der er, og inspiration til, hvordan pædagoger, ledere og forældre kan håndtere og udvikle samarbejdet til gavn for børnene.

Effekten af sprogvurderinger af treårige

EVA vil i 2015 undersøge, om gennemførelse af sprogvurderinger af børn i treårsalderen har en effekt på børnenes senere sprog- og læseudvikling. I juni 2010 blev dagtilbudsloven ændret som led i regeringens afbureaukratiseringsprogram, hvilket bl.a. omfattede reglerne om sprogvurderinger af børn i treårsalderen (dagtilbudslovens § 11). Hvor kommunerne tidligere skulle tilbyde en sprogvurdering af alle børn i treårsalderen, er kommunerne nu alene forpligtede til at sprogvurdere børn, som formodes at have behov for en opfølgende sprogindsats.

EVA's undersøgelse fra 2011 af kommunernes sprogvurderingspraksis efter den nye lovgivning viser, at andelen af børn, der sprogvurderes, er faldet markant efter indførelsen af loven, helt efter intentionen. Undersøgelsen peger dog også på, at der er sket et fald i andelen af børn, som institutionerne i forlængelse af sprogvurderingerne vurderer har et ekstra behov for sprogstøtte.

Det er derfor interessant at undersøge, om andelen af børn, en institution vælger at sprogvurdere, har betydning for børnenes efterfølgende sprog- og læseudvikling. EVA gennemfører en effektundersøgelse af treåriges sprogvurderinger baseret på en såkaldt IV-estimation. Her udnyttes det, at ændringen af dagtilbudsloven i 2010 skaber et naturligt eksperiment, hvor andelen af børn, der sprogvurderes, falder markant. Sprogvurderingen i børnehaveklassen samt den nationale læsetest i 2. klasse overvejes som effektmål. Effektundersøgelsen vil blive tilrettelagt i samarbejde med en metodeekspert i IV-estimation og en faglig ekspert inden for børns sprogudvikling for at sikre sammenhæng mellem effektmål og undersøgelsesdesign.

Pædagogisk brug af it og digitale medier

I disse år udbredes brugen af digitale medier som tablets, smartphones, digitale kameraer og bærbare computere som redskaber i det pædagogiske arbejde. En kortlægning fra 2014 udarbejdet i forbindelse med den fællesoffentlige Strategi for digital velfærd (2013-2020) viser,

at 75 % af dagtilbuddene i betydeligt omfang anvender digitale redskaber i forbindelse med læringsaktiviteter.

Kortlægningen viser også, at der trods et teknologisk kvantespring de seneste to-tre år fortsat er et potentiale for at udnytte de muligheder, den teknologiske udvikling giver. Et stærkere ledelsesmæssigt og didaktisk fokus er en forudsætning for at kunne udnytte dette potentiale. Dagtilbuddene mangler generelt viden om, hvilke muligheder der findes med hensyn til at understøtte læringsprocesser med digitale redskaber. En norsk undersøgelse refereret i Bakspejlet '12 peger også på, at pædagoger efterspørger flere digitale kompetencer i det pædagogiske arbejde, så de kan reflektere mere kritisk og kompetent over brugen af de digitale redskaber.

Med dette projekt vil EVA undersøge den pædagogiske brug af it og digitale medier i dagtilbud, der har indgående og længerevarende erfaring med dette, for at kunne inspirere og informere dagtilbud og kommunale forvaltninger, der efterspørger hjælp til at udnytte de teknologiske muligheder. Ud over at samle systematisk op på konkrete erfaringer og tilgange fra dagtilbud vil projektet inddrage skandinaviske forskningsresultater om pædagogisk brug af it og digitale medier fra forskningsdatabasen. Så vidt det er muligt, vil der også blive inddraget udenlandske erfaringer med pædagogisk brug af it og digitale medier.

Projektet munder ud i et materiale til pædagogiske konsulenter, ledere og pædagoger til inspiration og refleksion over pædagogisk brug af it og digitale medier til understøttelse af børns læring.

3 Grundskole

Inklusion i folkeskolen

Inklusion fylder nu og i de kommende år meget for både politikere, forvaltninger og praktikere på landets folkeskoler. Fremtidens folkeskole skal være for alle elever, hvilket betyder, at færre elever skal ekskluderes til specialtilbud. Folkeskolen skal dermed både socialt og fagligt sikre udvikling og læring for en bredere gruppe elever.

Med den nye folkeskolereform får inklusionen nye betingelser, idet der skabes helt nye rammer for organiseringen af skoledagen. EVA stiller derfor i denne undersøgelse skarpt på, hvordan det går med at løse inklusionsopgaven ude på skolerne, og hvordan folkeskolereformen påvirker dette arbejde. Formålet med undersøgelsen er derfor at afdække skolernes erfaringer med arbejdet med inklusion med hensyn til reformens forskellige elementer og at undersøge, hvordan disse kan være med til at sikre alle elevers deltagelsesmuligheder i både faglige og sociale fællesskaber på skolerne i forbindelse med en længere og mere varieret skoledag.

Undersøgelsen har både en kvalitativ og en kvantitativ del. Den kvalitative undersøgelse bygger på interviews med ledere, lærere, pædagoger, elever m.fl. og har fokus på de processer, der finder sted i klasseværelset. Den kvantitative del af undersøgelsen bygger på en surveyundersøgelse, som bl.a. skal give viden om, hvilke undervisningsmetoder lærere bringer i spil og finder brugbare i deres arbejde med at sikre inkluderende læringsmiljøer for alle.

Undersøgelsens primære målgruppe er lærere og ledere på landets skoler, og resultaterne vil blive formidlet i en rapport, som skal give inspiration til, hvordan inklusionsarbejdet kan kvalificeres og gribes an. Derudover vil EVA afholde gå hjem-møder e.l. flere steder i landet, hvor erfaringerne fra projektet ligeledes vil blive formidlet.

Læringsmål i folkeskolens undervisning

EVA har flere gange (fx i rapporten *Fælles Mål* fra 2012) konstateret, at måltænkning ikke er det primære redskab for lærere i tilrettelæggelsen af undervisningen. Der er med andre ord mange steder fortsat et stort fokus på aktiviteter – altså et fokus på, hvad eleverne skal "have om", frem for på, hvad de skal lære. Men måltænkning kan have en stor betydning for elevernes udbytte, bl.a. fordi det bliver tydeligt for eleverne, hvad undervisningen skal lede frem til, og hvad deres læringsudbytte har været, fremhæver fx John Hattie. Måltænkning er også et centralt element i folkeskolereformen.

Dette projekt sætter fokus på, hvordan måltænkning kan bringes i spil til gavn for læreres og elevers (fælles) refleksion i og over undervisningen. Gennem et kompetenceudviklings- og sparringsforløb bistår EVA teams af lærere på tre skoler med at øge og/eller forbedre deres arbejde med faglige læringsmål, som de er tænkt i de nye Fælles Mål. Projektet løber over alle faser i arbejdet med mål (årsplan, differentierede mål for forløb, evaluering og feedback, overlevering/overgang til næste skoleår). Det er naturligt, at ledelsen deltager som primus motor med hensyn til at udbrede måltænkningen og -arbejdet på skolen samt efterspørge målsætninger som en forudsætning for god undervisning, ligesom den kommunale forvaltning kan indgå, så den får inspiration til at understøtte arbejdet med læringsmål på kommunens øvrige skoler. Elevernes oplevelser af tydelige læringsmål afdækkes gennem interviews, da synligheden i læringen – herunder feedbacken til eleverne – er en vigtig del af arbejdet med læringsmålene.

Forløbene på de tre skoler genererer redskaber og inspiration, som formidles i et inspirationskatalog, til andre skoler, der skal i gang med en lignende proces. En tværgående analyse af muligheder og faldgruber i arbejdet med læringsmål samt af, hvordan arbejdet med mål bedst kvalificeres og støttes, formidles i en rapport.

Når fagprofessionelle er sammen om undervisningen

I skoleverdenen er der i stigende grad flere professionelle til stede i undervisningen. Det kan fx dreje sig om forskellige typer af vejledere, om tolærerordninger eller om brugen af pædagoger i undervisningen.

EVA er ved forskellige lejligheder blevet opmærksom på, at samarbejdet kan være kendetegnet ved sparsom fælles planlægning og efterbehandling og dermed ved en praksis, hvor de professionelle ikke nødvendigvis udnytter de muligheder, der ligger i de ekstra ressourcer. Det er således vores indtryk, at der er et udviklingspotentiale i skolernes brug af vejledere, ekstralærere og pædagoger i undervisningen. Denne evaluering vil bidrage til skolernes udvikling af praksis på dette område ved dels at beskrive de fagprofessionelles samarbejde om undervisningen, som det ser ud nu, dels at inspirere til udviklingen heraf.

Evalueringsens overordnede formål er at inspirere skolerne til at udvikle praksis på en sådan måde, at de kan få mere ud af samarbejdet om undervisningen – til gavn for elevernes læring, udvikling og trivsel. Evalueringen består af både kvantitative og kvalitative elementer, der bl.a. afdækker, hvor hyppigt flere professionelle er til stede og samarbejder om undervisningen, hvad der samarbejdes om, og hvordan samarbejdet er organiseret. Derudover indeholder evalueringen kapacitetsopbyggende aktiviteter på et mindre antal skoler, der skal bidrage til at udvikle skolernes praksis på dette område.

Viden og erfaringer afrapporteres og videreformidles på inspirerende vis til lærere og ledelser på skolerne samt til de kommunale forvaltninger.

Magasinet Undervisning – for alle

EVA har i april 2014 udgivet første nummer af magasinet Undervisning – for alle. Vi fortsætter med konceptet og udgiver andet nummer i april 2015. Formålet med at udgive et magasin om undervisning for alle er at inspirere til, hvordan man kan møde de mange forskellige behov, der er blandt eleverne i en klasse i dag. Vi ved, at det er en krævende opgave for lærerne at inkludere alle elever og give dem lige muligheder for deltagelse i og udbytte af undervisningen. På EVA ligger vi inde med viden om, hvordan man kan gribe dette an, og den viden ønsker vi at formidle til lærerne i en anvendelig og indbydende form.

Vi vil, ligesom i første nummer, stille skarpt på god undervisning, denne gang også med særligt fokus på elevernes oplevelser og udbytte. EVA's seneste og igangværende evalueringer og undersøgelser vil give mulighed for at formidle ny viden om:

- Tydelige læringsmål, feedback og evaluering af elevernes udbytte
- En længere skoledag og variation og bevægelse i undervisningen
- Sprogvurderinger i indskolingen
- God undervisning på mellemtrinnet
- Udskolingsprojekter og overgange til ungdomsuddannelser.

Magasinets målgruppe er folkeskolelærere, og vi vil så vidt muligt dække forskellige fag og klassetrin, så artiklerne samlet set appellerer til hele målgruppen. I tilrettelæggelsen af andet nummer vil vi desuden tage højde for den viden, vi får, om målgruppens behov og ønsker, som en brugerundersøgelse i forbindelse med første nummer har leveret.

Formidling af viden om god undervisning på mellemtrinnet

EVA gennemfører i 2014 et stort projekt om god og motiverende undervisning på folkeskolens mellemtrin initieret af det tidligere Skoleråds formandskab. Projektet rummer detaljeret viden om undervisningspraksis, som er oparbejdet gennem videoobservationer af dansk- og matematiklæreres undervisning samt interviews med lærere og elever. Projektets resultater formidles i en rapport, som offentliggøres i begyndelsen af december 2014.

Undervisningen i folkeskolen gennemgår store forandringer i disse år med øget fokus på arbejdet med bl.a. læringsmål, feedback og varierede arbejdsformer. I denne forandringsproces er der brug for ny viden, som sætter fokus på undervisningspraksis, og som kan give ny inspiration til lærere og ledere. EVA's undersøgelse giver bud på, hvordan lærerne kan udvikle en motiverende undervisningspraksis, som skaber gode læringsmuligheder for alle elever. Undersøgelsen fokuserer på mellemtrinnet, da der mangler viden om undervisningen på netop dette alderstrin.

EVA vil i 2015 arbejde videre med den viden, der er genereret i forbindelse med projektet, med henblik på at gøre den tilgængelig for læreruddannelserne og/eller som led i kompetenceforløb på skolerne. Det kan fx være gennem elektroniske publikationer, der rummer illustrative eksempler på god og motiverende undervisning. Disse publikationer kan suppleres med videomateriale med henblik på at gøre det tydeligt for lærere og lærerstuderende, hvordan vellykket arbejde med mål, feedback, en variation af arbejdsformer samt et positivt læringsmiljø kan se ud i praksis.

EVA vil i forbindelse med dette projekt gå i dialog med relevante nøglepersoner, fx på læreruddannelserne, om, hvordan publikationerne skal udformes, så de kan være til størst mulig nytte i en uddannelsessammenhæng.

4 Ungdomsuddannelse

De ufaglærte studenter

Tal fra Undervisningsministeriet viser, at hver ottende student hverken gennemfører en videregående uddannelse eller en erhvervsfaglig uddannelse efter sin gymnasiale eksamen. Flere taler derfor om risikoen for skabelsen af "et nyt proletariat med hvide huer", dvs. studenter, der ender med at varetage ufaglærte jobs – hvis der overhovedet er nogle jobs at få. Men går det faktisk sådan, og hvad kendetegner denne gruppe unge? Det vil denne undersøgelse stille skarpt på.

Undersøgelsen designes som en kombineret registerundersøgelse og kvalitativ undersøgelse. I registerundersøgelsen følger vi studenter, der hverken har påbegyndt eller gennemført en uddannelse inden for en given periode, fx fem eller syv år efter at de fik deres studentereksamen. Undersøgelsen har fokus på både studenter, der arbejder ufaglært, og dem, der er uden job. Formålet er at blive klogere på denne gruppe af unge: Hvad er deres sociale baggrund, hvilke karakterer fik de i folkeskolen, hvilke gymnasiale uddannelser tog de, hvilke studieretninger valgte de mv.? Hvor mange uddannelser (og hvilke) har de påbegyndt? Hvilken indkomst har de, og hvilke brancher arbejder de evt. i? I analysen af denne gruppe af unge sammenlignes der med gruppen af studenter, der har gennemført en uddannelse, med hensyn til centrale variable som fx køn, alder, social baggrund mv.

Projektet ligger i forlængelse af bl.a. EVA's rapport fra 2013 om studenterne på erhvervsuddannelserne. Ligesom i denne rapport gennemføres narrative, kvalitative interviews, men i dette tilfælde med de ufaglærte studenter, der har påbegyndt mange uddannelser, men er faldet fra gentagne gange, for at få et mere detaljeret indblik i livet som ufaglært student.

Undersøgelsens resultater formidles i en rapport rettet mod uddannelsesplanlæggere, herunder politikere, de gymnasiale uddannelser og de erhvervskompetencegivende uddannelser, med henblik på at styrke arbejdet med at tilrettelægge ungdomsuddannelserne.

Hf og hvad så?

Danmark har fire gymnasiale uddannelser – tre treårige og en toårig, hf. Stadig flere elever vælger en gymnasial uddannelse, hvilket har skabt øget fokus på det faglige niveau. Bekymringen for, om studenterne i løbet af gymnasietiden opnår de studiekompetencer, som er målet med en gymnasial uddannelse, er udtalt. Det gælder for de treårige gymnasiale uddannelser, men i forlængelse heraf er der et behov for at rette fokus mod den toårige hf-uddannelse, hvor kursisterne på væsentlig kortere tid forventes at opnå de nødvendige kompetencer til at gennemføre en videregående uddannelse.

Blot 55 % af de kursister, der afsluttede en hf-uddannelse i 2011, var i gang med en uddannelse to år efter. Så hvad laver de andre? Hvorfor valgte de en hf-uddannelse, og hvad bruger de den til? Formålet med dette projekt er at undersøge, hvilke motiver eleverne har for at vælge hf, samt at undersøge deres valg af uddannelse efter hf. Projektet tænkes gennemført som en kortlægning af hf-kursisternes studiemønstre – før de starter på hf, og efter at de dimitterer. Kortlægningen vil blive fulgt op af et antal dybtgående interviews.

Idet der benyttes et design, som allerede er udviklet og afprøvet i forbindelse med undersøgelsen af studenter på erhvervsuddannelser, som blev offentliggjort i 2013, vil undersøgelsen kunne gennemføres hurtigt, og der vil kunne offentliggøres delprodukter efter kortlægning og interviews. Herefter vil vi tage stilling til, om de to elementer skal suppleres med en komparativ

analyse, hvor vi sammenligner hf-kursisterne med studenterne fra de treårige gymnasiale uddannelser.

Undersøgelsens resultater formidles i en rapport rettet mod uddannelsesplanlæggere, herunder politikere, de gymnasiale uddannelser og de erhvervskompetencegivende uddannelser, med henblik på at styrke arbejdet med at tilrettelægge ungdomsuddannelsessystemet, så det samlet set dækker behovene hos de forskellige typer af unge.

Karaktergivning i gymnasiet – hvordan bliver karakterer til?

Karaktererne i gymnasiet har afgørende betydning for unge menneskers efterfølgende muligheder for at tage en uddannelse. Men hvordan foregår karaktergivningen på landets gymnasier egentlig? På hvilke måder arbejder skolerne med fælles drøftelser og vidensdeling i forbindelse med karaktergivning – og i hvor høj grad er karaktergivningen på landets gymnasier afhængig af den enkelte lærers individuelle praksis?

Undersøgelsens formål er at belyse et tema, som kun få undersøgelser hidtil har fokuseret på i en dansk sammenhæng. Vi ønsker at afdække arbejdet med og rationaler i forbindelse med karaktergivning. Derfor undersøger vi karaktergivningen i udvalgte fag og ser på både årskarakterer og prøvekarakterer og på skriftlige og mundtlige karakterer. Undersøgelsen vil primært bestå af kvalitative interviews med lærere, elever og ledere og evt. observationer. Fire-fem forskellige stx-gymnasier vil blive udvalgt til at indgå i undersøgelsen.

Undersøgelsen vil bidrage med relevant viden om udfordringer og problemstillinger, der knytter sig til karaktergivning på landets gymnasier. Undersøgelsen formidles i en rapport, der kan medvirke til at styrke skolernes arbejde med at tydeliggøre praksis i forbindelse med karaktergivning på de danske gymnasier. I forlængelse af undersøgelsen kan der gennemføres kapacitetsopbyggende aktiviteter.

Teamorganisering på erhvervsuddannelserne

Teamorganisering blandt lærerne på erhvervsuddannelserne er udbredt på de fleste erhvervsskoler i dag. Et velfungerende teamsamarbejde om undervisningen, hvor lærerne deler deres viden og supplerer hinanden, opfattes som medvirkende til udviklingen af kvaliteten af undervisningen. Teamsamarbejdet kan også bidrage til at understøtte et fælles pædagogisk fodslag på skolen og er derfor også relevant i arbejdet med et fælles didaktisk og pædagogisk grundlag, som alle erhvervsskoler skal udarbejde og implementere.

Der kan dog være udfordringer forbundet med at få teams af lærere til at fungere som grupper med et egentligt samarbejde om undervisningen. Det peger resultaterne af tidligere undersøgelser fra EVA på, senest undersøgelsen om pædagogisk ledelse på erhvervsuddannelserne fra 2014.

En undersøgelse af teamorganisering på erhvervsuddannelserne vil sætte fokus på, hvordan teamorganisering kan fungere som redskab til at udvikle kvaliteten af undervisningen, og hvordan ledelsen kan understøtte et velfungerende teamsamarbejde, og evt. identificere eksempler fra skoler, hvor teamsamarbejdet fungerer som ramme for et fællesskab mellem lærerne om undervisningen. Undersøgelsen vil fokusere på udvalgte faglige områder. I forlængelse af projektet kan der udarbejdes inspirationsmateriale til brug i forbindelse med arbejdet med teams på erhvervsuddannelserne.

Undersøgelsen vil inddrage både kvalitative og kvantitative elementer i form af interviews og casestudier på udvalgte skoler samt en spørgeskemaundersøgelse blandt lærere og ledere inden for undersøgelsens faglige områder.

Undersøgelsen retter sig mod ledere og lærere på erhvervsuddannelserne, som kan bruge undersøgelsens resultater i deres overvejelser over den videre udvikling af teamsamarbejdet på skolerne.

Magasin om erhvervsuddannelserne

Erhvervsuddannelserne gennemgår i disse år en række forandringsprocesser, særligt som følge af aftalen om en reform af erhvervsuddannelserne fra februar 2014, som bl.a. sigter mod at forbedre kvaliteten af undervisningen.

Som input til skolernes arbejde vil vi i 2015 i et magasin formidle erfaringer og undersøgelsesresultater fra erhvervsuddannelsesområdet, som er relevante i det fortsatte arbejde med at udvikle kvaliteten af undervisningen. Formålet med magasinet er at formidle den nyeste viden på området og give overblik over eksisterende viden, særligt med udgangspunkt i de seneste undersøgelser og evalueringer, som EVA har gennemført på erhvervsuddannelsesområdet, men også med inddragelse af anden viden.

Magasinet skal give relevant viden tilpasset målgruppen, som tænkes at være primært uddannelsesledere, relevante ressourcepersoner og andre med et særligt ansvar for den pædagogiske udvikling på erhvervsuddannelserne. Magasinet skal bidrage til at styrke udviklingen af undervisningen på skolerne.

5 Videregående uddannelse

Opfølgning på kvalitetsudvalgets arbejde

Kvalitetsudvalget sætter i løbet af 2014 fokus på kvalitet, relevans og sammenhæng i de videregående uddannelser med et såkaldt 360-graders eftersyn. Kvalitetsudvalgets første rapport fra april adresserede behovet for ændringer af uddannelsessystemet i sin helhed, og til oktober udgiver udvalget en rapport, der gransker uddannelsernes indhold med henblik på at styrke den faglige kvalitet og relevans.

Kvalitetsudvalgets arbejde følges tæt af alle parter på det videregående uddannelsesområde, og det står klart, at udvalget ikke blot sætter nye dagsordener, men også peger på temaer og problemstillinger, hvor der er behov for nærmere analyser eller evalueringer. Her bør EVA spille en aktiv rolle.

Med dette handlingsplanstema sættes en ramme for, at EVA kan igangsætte opfølgende undersøgelser, som vil være relevante at tage op i umiddelbar forlængelse af kvalitetsudvalgets arbejde. Generelt vil der være tale om projekter, som har at gøre med kvalitet, relevans og sammenhæng i de videregående uddannelser, og konkret kunne de fx rumme problemstillinger relateret til dimensionering, undervisning, feedback og praktik.

Talentudvikling på masseuddannelserne

De dygtigste og mest ambitiøse studerende skal have mulighed for at udnytte deres potentiale fuldt ud og blive udfordret til det yderste, mens de er studerende. Sådan har det lydt fra flere af uddannelsesinstitutionerne i de senere år. Ligeledes lyder det i innovationsstrategien *Danmark – Løsningernes land* fra 2012, at uddannelsesinstitutionerne skal understøtte en særlig indsats for talenter. I forlængelse heraf har regeringen, Venstre og Det Konservative Folkeparti 30. april 2014 fremsat et lovforslag om, at de videregående uddannelsesinstitutioner skal kunne iværksætte særlige initiativer for talentfulde studerende.

Med loven får institutionerne mulighed for at understøtte og udvikle talentkulturen, bl.a. ved at honorere talentfulde studerende med udmærkelser på eksamensbeviset og ved at give mulighed for, at de talentfulde studerende kan påtage sig en ekstraordinær arbejdsbelastning, der udløser ECTS-point.

EVA ønsker med dette projekt at undersøge, hvilke talentprogrammer der er, hvad målsætningerne i forbindelse med programmerne er, samt hvordan talentprogrammernes sammensætning og indhold ser ud. EVA vil også se nærmere på, hvordan studerende bliver udvalgt til at deltage i talentprogrammerne, og hvilken betydning det har for de studerende, at nogle bliver udvalgt til særlige talentprogrammer, mens andre ikke får tilbuddet.

Med projektet bidrager EVA bl.a. med viden om, 1) hvordan institutionerne arbejder med at sikre, at de mest talentfulde studerende får udnyttet deres potentiale, og 2) hvilken betydning talentprogrammerne har for de studerende, som ikke tilbydes det særlige forløb. På den baggrund kan projektet bidrage med inspiration til, hvordan institutioner, som endnu ikke har iværksat særligt talentunderstøttende initiativer, kan arbejde med at understøtte og udvikle talentkulturen.

Hvordan ser studenterpopulationen ud efter de senere års stigende optag?

Optaget på de videregående uddannelser er steget med 50 % siden 2007. Det er en stor stigning, der betyder, at en langt større del af en ungdomsårgang end tidligere går i gang med at

uddanne sig på et erhvervsakademi, en professionshøjskole, et universitet, et kunstakademi eller en af de andre videregående uddannelsesinstitutioner. 60 % af den årgang, der nu går i 9. klasse, forventes at gennemføre en videregående uddannelse (inden for de næste 25 år, jf. Uddannelses- og Forskningsministeriets profilmødel). Dermed ser de politiske målsætninger om, at 60 % af en ungdomsårgang tager en videregående uddannelse, ud til at blive opfyldt.

Med en bredere studenterpopulation kan der også forventes en større bredde i studenternes faglige niveau og forudsætninger og dermed en mere udfordrende pædagogisk opgave for de videregående uddannelsesinstitutioner. I den offentlige debat udtrykkes der indimellem bekymring for denne udvikling.

EVA ønsker at undersøge, om det øgede optag giver sig udslag i en mere udfordrende studenterpopulation end tidligere i form af flere studerende fra uddannelsesfremmede hjem og flere studerende med dårlige resultater fra deres tidligere uddannelsesforløb. EVA ønsker ligeledes at undersøge, om der i givet fald er institutioner og uddannelser, der i højere grad bidrager til at løfte denne udfordring end andre. Det vil vi gøre ved at analysere, i hvilken grad den nuværende studenterpopulation rent statistisk adskiller sig fra populationen, som den så ud for henholdsvis ca. fem og ca. ti år siden. I analysen vil vi bl.a. se på faktorer som typen af adgangsgivende eksamen, eksamensresultat samt forældrenes indkomst og uddannelsesmæssige baggrund. Vi vil ligeledes se på, hvordan den hypotetisk svageste gruppe studerende klarer sig i forhold til de øvrige studerende, og om der fx har været ændringer i gruppens frafaldsmønstre, karakterniveau mv. EVA vil desuden undersøge, om nogle institutioner og uddannelser er bedre til at skabe gode forudsætninger for gruppen, fx forebygge frafald, end andre.

Undersøgelsen skal levere opdateret viden om, hvad det øgede optag betyder for de videregående uddannelsesinstitutioner og deres indbyrdes arbejdsdeling. Afrapporteringen vil i høj grad bestå af tabeller og illustrationer, der giver dels et aktuelt billede, dels et billede af udviklingen. EVA ønsker derigennem at kunne bidrage til at nuancere debatten om de moderne masseuddannelser og de tilhørende udfordringer.

Leverer uddannelsesinstitutionerne fuldtidsuddannelser? En opfølgning på ECTS-projektet

EVA offentliggjorde i februar 2014 en undersøgelse af, hvordan de videregående uddannelsesinstitutioner anvender ECTS-point på deres uddannelser. Undersøgelsen viste, at institutionerne ikke har sikkerhed for, at der er tale om fuldtidsuddannelser, hvilket betyder, at de ikke systematisk sikrer, hvad de enkelte ECTS-point dækker over, og dermed bliver grundlaget for studentermobilitet tvivlsomt.

Hvis ECTS-systemet skal tages alvorligt, og hvis der skal være sikkerhed for, at uddannelserne er fuldtidsuddannelser, er det vigtigt, at institutionerne arbejder med at monitorere de studerendes arbejdsbelastning i forhold til ECTS-point. En praksis, som undersøgelsen viste langtfra var udbredt.

EVA sigter med dette projekt mod at kortlægge, hvor mange institutioner der sidenhen har fået indført en monitoreringspraksis, som giver viden om, hvorvidt der er tale om fuldtidsuddannelser. Dvs. om institutionerne og deres uddannelser har viden om, hvor mange timer de studerende arbejder for deres ECTS-point. I de tilfælde, hvor der på institutionerne ikke er indført en monitoreringspraksis, vil det blive undersøgt, hvad forklaringen er på dette, mens en evt. god monitoreringspraksis vil blive fremhævet til inspiration for andre.

Undersøgelsen omfatter alle erhvervsakademier, professionshøjskoler og universiteter.

DVU-paneler til løbende målinger af reformer mv.

De videregående uddannelser undergår i disse år en række reformer og reorganiseringer, samtidig med at optaget er steget betydeligt på kort tid. Forandringerne i uddannelseslandskabet aflæses ofte i policydokumenter, bekendtgørelser, institutionsoversigter, statistikker osv., men forandringerne bør også følges på individniveau. Vi har imidlertid kun begrænset viden om, hvordan de studerende fx oplever ændringer i deres uddannelser, eller om de forbereder sig til

fremdriftsreformen, ligesom vi heller ikke har dyb indsigt i, hvordan undervisere oplever udfordringer i kølvandet på det øgede optag, eller hvordan udviklingerne ser ud fra det ledelsesmæssige niveau (studieledere, institutledere, dekaner osv.).

EVA ønsker at styrke grundlaget for at forstå reformer og forandrings udmøntning på et individniveau, og dette projekt vil derfor etablere repræsentative paneler med henholdsvis studerende, undervisere og ledere på tværs af det videregående uddannelsesområde.

Formålet er flerfoldigt, idet panelundersøgelserne giver mulighed for relativt hurtigt at indsamle individdata til EVA-undersøgelser, aktuelle temaer mv., herunder mulighed for at sammenligne på tværs af uddannelsesområder. Samtidig bliver der mulighed for at tracke på *grundlæggende indikatorer* (fx holdninger til kvalitet og relevans eller holdninger til, hvad der er de største udfordringer aktuelt) og at variere med *skiftende, aktuelle temaer* (konkrete tiltag eller nyskabelser, som fx reformer, udspil og reorganiseringer).

Panelerne etableres som *webbaserede* paneler på baggrund af e-mailadresser indsamlet på de respektive institutioner, og driften tilrettelægges således, at de jævnligt (fx kvartalsvis) tages i brug, og at der sker en løbende (årlig) *vedligeholdelse*, i takt med at populationen ændrer sig.

6 Voksen- og efteruddannelse

Effekt af lederuddannelse

Som en del af trepartsforhandlingerne blev det i 2007 besluttet at give alle offentlige institutionsledere ret til at tage enten en diplomuddannelse i ledelse eller den offentlige lederuddannelse.

Mere end 12.000 offentlige ledere forventes at have gennemført en lederuddannelse på diplomniveau i løbet af de næste par år, og der er dermed tale om en stor uddannelsesmæssig satsning. Flere evalueringer viser, at lederne selv oplever uddannelserne som anvendelige, ligesom de oplever at få styrket deres ledelseskompetencer på en række centrale områder (EVA 2012, DAMVAD 2012). Det er dog endnu ikke undersøgt, hvilken indvirkning lederuddannelserne mere bredt set har haft på den kvalitet, som de offentlige institutioner skal levere, og i hvilken grad de selvoplevede forbedrede lederkompetencer faktisk skaber kvalitetsforbedringer.

EVA vil med denne evaluering undersøge, om den store uddannelsesmæssige satsning med hensyn til de offentlige ledere har haft en effekt på medarbejdertrivsel på henholdsvis skoleområdet og dagtilbudsområdet. Evalueringen tilrettelægges som et matchingstudie baseret på registerdata, hvor det undersøges, om lederuddannelser har ført til en reduktion i sygefraværet og til en højere grad af medarbejderfastholdelse, når man sammenligner med skole- og dagtilbudsledere, der (endnu) ikke har gennemført en diplomuddannelse i ledelse.

Da evalueringen har ledere, der allerede har afsluttet (dele af) lederuddannelsen, i sit fokus, er det i første omgang kun muligt at måle uddannelsens effekt via registerdata. For at få viden om de ledere, der påbegynder en diplomuddannelse i ledelse, igangsættes desuden et følgestudie af nye ledere på diplomuddannelsen, der giver mulighed for at følge udviklingen af lederens kompetencer over tid målt på en række øvrige forhold og for at få et mere detaljeret indblik i, hvilke elementer der skal være til stede for at kunne omsætte viden fra lederuddannelserne til en forbedret ledelsespraksis med størst mulig succes.

Evalueringens resultater retter sig især mod beslutningstagere og planlæggere og udgør et vigtigt element i vurderingen af, om formelle lederuddannelser på diplomniveau har en effekt på medarbejdertrivsel. På længere sigt vil evalueringen også bidrage med mere detaljeret viden om, hvordan og i hvilket omfang viden fra uddannelserne bidrager til at udvikle kvaliteten af ledelsen på de offentlige institutioner.

Hvilken forskel gør FVU med hensyn til at styrke danskernes læsefærdigheder?

PIAAC-undersøgelsen viste, at hver sjette dansker mellem 16 og 65 år har svært ved at læse simple tekster. Det har en række negative konsekvenser både for den enkelte og for samfundet som helhed. Et af de mest målrettede tilbud i forbindelse med at adressere denne udfordring er forberedende voksenundervisning (FVU), der har eksisteret siden årtusindeskiftet.

Som tidligere undersøgelser fra EVA dog har dokumenteret, modsvarer aktiviteten på FVU langt fra behovet. Det har særligt været en udfordring at rekruttere etnisk danske studerende til FVU. Men én ting er, hvor mange og hvem der modtager et tilbud som FVU, noget andet er, hvilken forskel FVU gør for dem, der rent faktisk deltager.

Denne evaluering vil forsøge at vurdere effekten af FVU i forhold til formålet med FVU, som er at forbedre og supplere deltagerens grundlæggende færdigheder i læsning mv. for herigen-

nem at forbedre deltagernes muligheder for videre uddannelse og for aktiv medvirken i samfundet.

Evalueringen vil basere sig på dels et registerbaseret effektstudie med henblik på at undersøge, om deltagelse i FVU øger sandsynligheden for, at man fortsætter på en anden uddannelse, dels en spørgeskemaundersøgelse og en interviewundersøgelse for at belyse, hvordan FVU påvirker deltagernes aktive medvirken i samfundet, herunder på arbejdsmarkedet.

Resultaterne af undersøgelsen vil kunne give værdifuld viden om, i hvilken grad FVU lever op til sit formål. Denne viden kan bruges på et politisk niveau som grundlag for at vurdere, hvorvidt og hvordan FVU i praksis lever op til det dobbelte formål.

Følgeevaluering af voksensporet i forbindelse med erhvervsuddannelsesreformen

I 2015 træder erhvervsuddannelsesreformen i kraft. Noget af det afgørende nye i reformen er, at der på den ene side skal skabes et attraktivt ungdomsuddannelsesmiljø for unge under 25 år, mens der på den anden side skal etableres et voksenspor for personer på 25 år og derover under betegnelsen erhvervsuddannelse for voksne (EUV).

EUV erstatter den nuværende grunduddannelse for voksne (GVU) og indebærer – som det er tilfældet i dag med GVU – at alle ansøgere skal have vurderet deres realkompetencer (RKV), hvorefter de skal tilbydes et uddannelsesforløb, der modsvarer deres kompetencer. Afkortningen af uddannelsesforløbene skal ske på grundlag af dels en generel vurdering, der bygger på faste objektive kriterier, som opstilles af de faglige udvalg, dels en individuel vurdering af øvrig erhvervs erfaring og anden skoleundervisning, der kan give yderligere afkortning af uddannelses-tiden. På EUV skal der anvendes en voksentilpasset fagdidaktik og pædagogik, samtidig med at der vil være mulighed for samlæsning mellem unge og voksne på grundforløbets anden del og på hovedforløbet, hvor det findes relevant.

Det vil på flere måder være en stor udfordring for skolerne at skulle implementere den nye reform, herunder fx at skulle gennemføre RKV i en hidtil uset stor skala på landsplan. Hertil kommer, at det i sig selv vil være interessant at følge udviklingen i aktiviteten set i lyset af regeringens mål om, at flere ufaglærte skal have mulighed for at blive faglærte, og at reformen skal gøre det mere attraktivt for de ufaglærte at tage en erhvervsuddannelse.

EVA ønsker med dette projekt at følge implementeringen af voksensporet fra starten med særligt fokus på følgende spørgsmål:

- Hvad betyder reformen for aktiviteten, herunder især hvor mange ufaglærte der bliver faglærte?
- Hvor meget afkortes uddannelses-tiden, herunder i forhold til både skoledelen og praktikkedelen?
- Hvilke kriterier lægges til grund for afkortningerne?
- Hvilke værktøjer og metoder anvendes til RKV?
- I hvilket omfang anvendes der voksentilpasset fagdidaktik og pædagogik på voksensporet?

Projektet tilrettelægges dels som en løbende kortlægning af uddannelsesaktiviteten mv., dels som en formativ evaluering, der sigter mod at opsamle erfaringer, der kan inspirere erhvervsskolerne i deres arbejde med at omsætte reformens intentioner til praksis.

AMU's rolle i forhold til arbejdsmarkedet

Formålet med arbejdsmarkedsuddannelserne (AMU) er at understøtte et fleksibelt arbejdsmarked ved at give både ufaglærte og faglærte mulighed for løbende at tilegne sig kvalifikationer og kompetencer, som efterspørges på arbejdsmarkedet. AMU har dog gennem en årrække oplevet et fald i aktiviteten og især et fravalg af AMU fra virksomhedernes side. Både centralt og lokalt mangler der viden om, hvorfor virksomhederne fravælger AMU, og om det er bestemte typer af virksomheder, som fravælger AMU.

Der er igangsat flere initiativer, som kan få en positiv betydning for AMU-aktiviteten. Med aftalen 1 mia. kr. til mere og bedre voksen- og efteruddannelse (VEU-milliarden), som blev ind-

gået mellem regeringen, LO og DA i foråret 2014, bliver der fx afsat knap 645 mio. kr. til en række tiltag i årene 2015-20, som skal styrke ufaglærte og faglærtes muligheder for deltagelse i almen og erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse.

Denne undersøgelse vil sætte fokus på virksomheders brug af AMU og dels give viden om, hvilke virksomhedstyper henholdsvis brancher der (ikke) anvender AMU, dels give forklaringer på virksomhedernes fravalg. Undersøgelsen har til formål at give en status i 2015 og tilrettelægges med potentiale for, at undersøgelsen følges op af en undersøgelse i fx 2018 eller 2019, når tiltagene fra bl.a. aftalen om VEU-milliarden har virket i nogle år.

Undersøgelsen vil for det første basere sig på en spørgeskemaundersøgelse blandt virksomheder. Spørgeskemaundersøgelsen vil være en opfølgning på og udvidelse af spørgeskemaundersøgelser, som EVA gennemførte i henholdsvis 2007 og 2011 af virksomheders brug og vurderinger af AMU. Undersøgelsen kan dermed også belyse en evt. udvikling i virksomhedernes anvendelse af og syn på AMU. For det andet gennemføres en registerundersøgelse for at få tilvejebragt et billede af udviklingen af forskellige branchers og typer af virksomheders brug af AMU.

Undersøgelsen skal bidrage med den hidtil manglende viden om faldet i virksomheders anvendelse af AMU, og resultaterne fra undersøgelsen vil have interesse for beslutningstagere, planlæggere og andre interessenter omkring AMU, både centralt og lokalt.

7 Tværgående projekter

Følgeevaluering af den nye pædagoguddannelse

Det er en ny og reformeret pædagoguddannelse, de nyoptagne studerende påbegyndte i august 2014. Målsætningerne med reformen er at sikre højere faglighed og kvalitet i uddannelsen, at styrke de studerendes handlekompetencer og skabe bedre sammenhæng med praksis, at øge specialiseringen og arbejdsmarkedsrelevansen og endelig at styrke de studerendes tværprofessionelle kompetencer. Reformen indebærer bl.a., at der er formuleret fælles, nationale kompetencemål for alle dele af uddannelsen, at de studerende nu får fire praktikperioder i løbet af uddannelsen i stedet for tre, og at de skal vælge specialisering allerede efter første studieår.

EVA ønsker at følge professionshøjskolernes implementering af den nye pædagoguddannelse gennem en række evalueringer af delasppekter af reformen i årene 2015-16. EVA vil særligt se på den nye specialisering inden for dagtilbudspædagogik, som mere målrettet skal tilgodese kompetencebehovene på dagtilbudsområdet. Formålet er at kortlægge og vurdere de nye initiativer og modeller, som professionshøjskolerne vælger for at opfylde reformens målsætninger. EVA vil samtidig undersøge, i hvilken grad professionshøjskolerne inddrager og samarbejder med praksisfeltet, forskningsmiljøer og aftagere om den konkrete udmøntning af reformen. EVA overvejer at evaluere følgende delasppekter:

- Ændringer i det konkrete faglige indhold og tilrettelæggelse af undervisningen i udvalgte fag, fx med fokus på fagligt niveau, kobling til kompetencemål og varetagelse af merit-overførsler pædagoguddannelserne imellem
- Vidensgrundlaget på de enkelte udbud af pædagoguddannelsen og anvendelsen af resultater fra forsknings- og udviklingsprojekter i undervisningen, fx med fokus på de enkelte specialiseringer og på undervisernes kompetencer, faglige ajourføring og deltagelse i samarbejdsprojekter
- Tilegnelsen af handlekompetencer, tværfaglige kompetencer og kompetencer til at inddrage børneperspektiver som forudsætning for kvalificering af det pædagogiske arbejde, fx med fokus på begrebsforståelsen, det faglige indhold i undervisningen, praksisinddragelse, brugen af forskellige undervisningsformer og sammenhængen og arbejdsdelingen mellem de teoretiske og praktiske uddannelseselementer samt udprøvningen af disse kompetencer
- Udprøvningen af såvel teoretiske og praktiske moduler og uddannelseselementer, fx med fokus på prøveformernes sammenhæng med de fælles kompetencemål og på prøverne efter praktikperioderne, herunder eksaminators og øvrige deltageres forudsætninger
- Foreløbige virkninger af den øgede specialisering, fx med fokus på studenterpopulationens sammensætning og faglige forudsætninger, søgnings- og optagemønstre og dimensioneringens kobling til arbejdsmarkedets behov mv.

EVA vil tilrettelægge evalueringen endeligt efter en dialog med interessenterne. Evalueringen skal afdække, hvordan de forskellige udbud konkret arbejder med at opfylde intentionerne med den nye pædagoguddannelse. Formålet er, at professionshøjskolerne og pædagoguddannelsens øvrige interessenter får gensidig inspiration og et grundlag for evt. revurdering og tilpasning af initiativer og indsatser samt offentlig debat om reformen af Danmarks største uddannelse.

Studiekompetence efter gymnasireformen

Et centralt formål med reformen af de gymnasiale uddannelser, der trådte i kraft i 2005, var at styrke studenternes studiekompetence, dvs. deres forudsætninger for at vælge og gennemføre en videregående uddannelse. EVA gennemførte i 2010 en evaluering af studiekompetence ef-

ter andet gennemløb af reformen blandt studenter fra de treårige gymnasiale uddannelser, som var begyndt på en lang eller mellemlang videregående uddannelse. Evalueringen pegede på, at der var et godt match mellem intentionerne i reformen og de kompetencer, som studielederne på de videregående uddannelser efterspurgte. Det var imidlertid for tidligt at vurdere, om studenterne rent faktisk besad disse intenderede kompetencer ved begyndelsen af en videregående uddannelse.

I 2015 vil der være gennemført syv gennemløb af reformen, og det vil være relevant at gentage dele af evalueringen og dermed skabe det første reelle billede af studiekompetence blandt studerende på videregående uddannelser efter gymnasireformen. Fokus vil være todelt. For det første ønsker vi at evaluere, om der er en sammenhæng mellem de kompetencer, som efterspørges på de videregående uddannelser, og de kompetencer, som studenterne har med sig fra gymnasiet. For det andet ønsker vi at se på selve overgangen til de videregående uddannelser og på, hvordan man på de videregående uddannelser modtager studiestarterne.

Alle fire gymnasiale uddannelser vil indgå, og informanter i evalueringen vil være studieledere og studerende på mellemlange og lange videregående uddannelser. Der vil blive gennemført spørgeskemaundersøgelser suppleret med interviews. De primære målgrupper vil være politikere og uddannelsesplanlæggere på centralt niveau og på de videregående uddannelser. Sekundært vil evalueringen have interesse blandt ledere og lærere på de gymnasiale uddannelser.

Praksisudvikling, der virker

Gennem en årrække har EVA arbejdet med at formidle og opbygge evalueringskapacitet blandt pædagoger, lærere, ledere og ansatte i kommunale forvaltninger på både dagtilbudsområdet og grundskoleområdet. På de såkaldte EVA-dage, som også har dannet ramme om formidlingen af EVA's viden fra konkrete evalueringsprojekter, har alle kommuner haft tilbud om at invitere udvalgte lærere, pædagoger, ledere og kommunale repræsentanter til kursusdage, hvor EVA-konsulenter i løbet af en dag har introduceret deltagerne til tilgange og redskaber til evaluering og bidraget med viden om specifikke emner, der har været genstand for EVA's evaluering.

Med handlingsplanen for 2014 igangsatte vi en systematisk opsamling af de erfaringer, vi har gjort på tværs af dagtilbuds- og grundskoleområdet. I forlængelse heraf skal der, jf. Handlingsplan 2014, udvikles nye indsatser og metoder, som vi kan tilbyde kommuner for at understøtte praksisudvikling. Desuden skal de opsamlede erfaringer bidrage til udviklingen af et lignende koncept på ungdomsuddannelsesområdet.

I 2015, når koncepterne er klar, planlægger vi at tilbyde og gennemføre aktiviteter for og med kommuner, skoler og ungdomsuddannelsesinstitutioner, der bidrager til at understøtte praksisudvikling lokalt.

Anvendelsen af it i uddannelsessystemet

I Danmark bruges it i høj grad i undervisningen. Det viser resultaterne af den seneste TALIS-undersøgelse. Danske lærere skiller sig sammen med norske lærere ud fra lærerne i de øvrige lande, idet de angiver, at eleverne bruger it i et omfang, der er højere end i de øvrige lande. Undersøgelsen viser dog samtidig, at der er store forskelle på, hvor meget it bruges. Således bruges it mindst i indskolingen og på mellemtrinnet og mere i udskolingen og på ungdomsuddannelserne. Men selvom lærernes svar viser, at eleverne i Danmark ofte bruger it, siger det ikke noget om, hvordan it anvendes. I TALIS-undersøgelsen kan man således ikke sondre mellem den brug af it, der knytter sig til, at nogle elever fx vælger at tage noter på en bærbar computer, og den brug af it, der er udtryk for, at lærerne bevidst anvender it til understøttelse af læring.

TALIS-undersøgelsen viser desuden, at danske lærere både i grundskolen og på ungdomsuddannelser har deltaget i meget kompetenceudvikling inden for brug af it. Ikke desto mindre oplever de danske grundskole- og ungdomsuddannelseslærere et behov for kompetenceudvikling inden for anvendelse af it som pædagogisk redskab.

EVA gennemfører derfor en kvantitativ kortlægning af brugen af it i undervisningen. Formålet er at få uddybet resultaterne fra TALIS, hvad angår brugen af og behovet for kompetenceudvikling inden for it. Hvordan bruges it i undervisningen i de forskellige dele af skolesystemet? Og hvilket behov oplever lærerne med hensyn til kompetenceudvikling. Undersøgelsen går på tværs af grundskole- og ungdomsuddannelsesområdet.

8 Netværk

EVA deltager i netværk af organisationer, der arbejder med uddannelse, evaluering og kvalitetsudvikling, for at følge med i den internationale og evalueringsfaglige udvikling. Derudover deltager instituttet i en række aktiviteter i samarbejde med nationale og internationale organisationer, og vi prioriterer at have en tæt kontakt til evalueringsinstitutioner i andre lande.

Deltagelsen i netværk har til formål at styrke EVA's position som nationalt videnscenter for den internationale udvikling på dagtilbuds- og uddannelsesområdet og inden for evaluering. Desuden giver netværksdeltagelsen os mulighed for at formidle danske forhold og succeser og dermed bidrage til den internationale udvikling på området.

I 2015 vil vi prioritere en aktiv rolle i følgende netværk:

Dagtilbud for børn

ICSEI-netværk om Early Childhood Education and Care

ICSEI (International Congress for School Effectiveness and Improvement) er en international organisation, der har eksisteret i mere end 40 år, hvor politikere, embedsværk, forskere og praktikere fra hele verden mødes én gang årligt. Organisationen har traditionelt haft fokus på skoleområdet, men med det øgede globale fokus på værdien af dagtilbudsområdet som arena for tidlige indsatser med henblik på at sikre børns udvikling, læring og dannelse som samfundsborgere er der i regi af ICSEI i 2009 etableret et ECEC-netværk (Early Childhood Education and Care), hvor vi varetager netværksledelsen. Kongressen og netværket giver os indblik i international forskning og globale trends og strømninger samt mulighed for erfaringsudveksling om kvalitetsudvikling i feltet mellem policy, forskning og praksis.

Nordic Network on ECEC

Det nordiske netværk består af deltagere fra de nordiske landes ministerier og statslige evalueringsinstitutioner, der beskæftiger sig med dagtilbudsområdet. Netværket mødes en til to gange om året med henblik på at udveksle viden om og erfaringer med nordiske tiltag inden for området samt at opnå mulighed for koordinering af evalueringer og undersøgelser de nordiske lande imellem. Vi deltager i netværkets møder med bl.a. oplæg om resultater fra vores undersøgelser og evalueringer.

EECERA – Special Interest Group on Young Children's Perspectives

Den årlige europæiske konference om uddannelsesforskning EECERA (European Early Childhood Education Research Association) har eksisteret i godt 20 år. I regi af EECERA er der etableret flere netværk (SIG'er, Special Interest Groups), hvor vi deltager i et netværk om inddragelse af børneperspektiver. I netværket deltager forskere fra de europæiske lande samt New Zealand og Australien. Gennem deltagelse i netværket får vi opdateret viden om eksisterende og kommende forskningsprojekter og resultater, ligesom det giver mulighed for metodisk sparring og erfaringsudveksling om inddragelse af børneperspektiver i EVA's evalueringer.

Grundskole og ungdomsuddannelse

Nordisk skolenetværk

Vi er medlem af Nordisk skolenetværk, et netværk for nordiske institutioner, der gennemfører evalueringer og analyser på skoleområdet. Netværket bliver brugt til tværgående drøftelser af fælles temaer som kvalitetssikring, test og afgangsprøver, deltagelse i internationale undersøgelser, metodeudvikling m.m. Desuden nedsættes der efter behov arbejdsgrupper, ligesom netværket indimellem fungerer som ramme om fælles projekter.

EVA deltager desuden i en række internationale konferencer – ofte med oplæg – i regi af:

- ICSEI (The International Congress for School Effectiveness and Improvement)
- EQAVET (European Quality Assurance in Vocational Education and Training)
- EERA (European Educational Research Association)
- ECER (European Conference on Educational Research)
- NORDYRK (Nordiskt yrkespedagogiskt och yrkesdidaktiskt nätverk).

Videregående uddannelse og voksen- og efteruddannelse

ENQA

EVA er fuldgældigt medlem af ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education). ENQA er en sammenslutning af europæiske evalueringsorganisationer inden for videregående uddannelse og er det væsentligste internationale netværk på det videregående område. Sammenslutningen spiller en central rolle i Bologna-processen.

NOQA

Vi deltager i NOQA (Nordic Quality Assurance Network in Higher Education), som er et netværk for nordiske institutioner, der arbejder med kvalitetssikring inden for videregående uddannelse. Netværket har som hovedformål at udarbejde et fælles årligt projekt, og resultaterne af projektet formidles efterfølgende til europæiske kvalitetssikringsorganisationer og uddannelsesinstitutioner.

Dansk Universitetspædagogisk Netværk

Vi deltager i DUN, der er de danske universiteters forening for universitetspædagogik og studieudvikling. DUN har til formål at udvikle universitetsuddannelsernes og universitetsundervisningens kvalitet og samler bl.a. undervisere og pædagogiske konsulenter fra universiteterne. DUN fremmer dette gennem at skabe netværk og aktiviteter for medlemmerne og ved at tage initiativ til nyhedsbreve, arrangementer og udgivelsen af Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift.

Voksenpædagogisk Forum

EVA tager del i et netværk, der går på tværs af det danske voksenuddannelsessystem. Voksenpædagogisk Forums primære ambition er at holde liv i debatten om voksenpædagogik, bl.a. ved at skabe platforme for udveksling af erfaring, viden og ideer om voksenpædagogik og -uddannelse. Forummet primære aktiviteter er en stor konference i foråret (ca. 100 deltagere) og et seminar i efteråret for forummets referencegruppe (ca. 30 deltagere).

Evaluerings- og metodefaglige netværk

DES

Vi er medlem af DES (Dansk EvalueringsSelskab) og deltager med oplæg i selskabets årlige konference. Desuden har vi haft en bestyrelsespost i DES siden september 2014. Formålet med selskabet er at være platform for erfaringsudveksling og diskussion af evalueringsfaglige problemstillinger, herunder udviklingen inden for evalueringsteori og -metode, nyttiggørelse af evalueringsresultater, faglig udvikling og standarder for god evalueringspraksis.

AEA

Vi er medlem af AEA (American Evaluation Association) og deltager ofte i de årlige konferencer. AEA er en international sammenslutning af evaluatore, hvis mission bl.a. er at udvikle evalueringspraksisser og -metoder, øge anvendelsen af evaluering og understøtte evaluering som en profession.

Selskab for Surveyforskning

Vi er repræsenteret i Selskab for Surveyforsknings bestyrelse og deltager desuden i selskabets ca. fire årlige halvdagsarrangementer. Selskab for Surveyforskning har til formål at være forum for tværvideenskabelig diskussion og erfaringsudveksling om fremme af forskning i og anvendelse af surveymetoder, dvs. undersøgelser ved hjælp af spørgeskemaer. Selskabet har desuden til formål at udveksle viden med beslægtede selskaber, såvel nationale som internationale.

ESRA

Vi er medlem af ESRA (European Survey Research Association), en europæisk pendant til det danske Selskab for Surveyforskning. Vi deltager i den konference, der afholdes hvert andet år.

9 Oversigt over projekter

Område og projekt	År
Dagtilbud for børn:	
Skandinavisk forskning på dagtilbudsområdet	2013
Årsmagasinet Bakspejlet	2013
Pædagogisk tilsyn i dagtilbud	2013
Børneperspektiver i kvalitetsudvikling	2013
Fokus på natur og naturfænomener	2013
Skandinavisk forskning på dagtilbudsområdet	2014
Årsmagasinet Bakspejlet	2014
Forskningsinspireret pædagogisk praksis	2014
Evaluering af arbejdet med læring af 0-2-årige børn	2014
Skandinavisk forskning på dagtilbudsområdet	2015
Årsmagasinet Bakspejlet	2015
Samarbejde mellem forældre og dagtilbud	2015
Effekten af sprogvurderinger for treårige	2015
Pædagogisk brug af it og digitale medier	2015
Grundskole:	
Undervisning på mellemtrinnet	2013
Udviklingsprojekt om systematisk brug af data	2013
Udskoling	2014
Effekten af 10. klasse (del 3 af evalueringen af folkeskolens 10. klasse)	2014
AVID (Advancement Via Individual Determination) i en dansk kontekst	2014
Ledelse af undervisning og læring	2014
Skoleledelsen – opfølgning på 2006	2014
Inklusion i folkeskolen	2015
Læringsmål i folkeskolens undervisning	2015
Når fagprofessionelle er sammen om undervisningen	2015
Magasinet Undervisning – for alle	2015
Formidling af viden om god undervisning på mellemtrinnet	2015
Ungdomsuddannelse:	
Ledelse på erhvervsuddannelserne	2013
Arbejdet med en heterogen elevgruppe i gymnasiet	2013
Effekter af gymnasireformen	2014
Uddannelsesparathed og tilbud til ikke-uddannelsesparate	2014
Undervisningsevaluering	2014
De ufaglærte studenter	2015
Hf og hvad så?	2015
Karaktergivning i gymnasiet – hvordan bliver karakterer til?	2015
Teamorganisering på erhvervsuddannelserne	2015
Magasin om erhvervsuddannelserne	2015

Fortsættes næste side...

Videregående uddannelser:

Nye undervisningsformer	2013
Innovation og de videregående uddannelser	2014
Læringsressourcer til de studerende	2014
Undervisningsevaluering	2014
Opfølgning på kvalitetsudvalgets arbejde	2015
Talentudvikling på masseuddannelserne	2015
Howdan ser studenterpopulationen ud efter de senere års stigende optag?	2015
Leverer uddannelsesinstitutionerne fuldtidsuddannelser?	2015
DVU-paneler til løbende målinger af reformer mv.	2015

Voksen- og efteruddannelse:

Fra ufaglært til faglært	2013
Voksenpædagogiske miljøer	2013
Danskuddannelse til voksne udlændinge	2013
Voksenvejledning	2014
Merit og realkompetencevurdering på erhvervsuddannelserne	2014
Effekt af lederuddannelse	2015
Hvilken forskel gør FVU med hensyn til at styrke danskernes læsefærdigheder?	2015
Følgeevaluering af voksensporet i forbindelse med erhvervsuddannelsesreformen	2015
AMU's rolle i forhold til arbejdsmarkedet: Udfordringer og fremtidsmuligheder	2015

Tværgående projekter:

Overgang mellem grundskole og ungdomsuddannelser	2013
Optagesystemet til de videregående uddannelser	2013
Metodeværktøjskassen på www.eva.dk	2013
Metodeværktøjskassen på www.eva.dk	2014
Følgeevaluering af den nye pædagoguddannelse	2015
Studiekompetence efter gymnasireformen	2015
Praksisudvikling, der virker	2015
Anvendelsen af it i uddannelsessystemet	2015